

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 27. marca 2014*

„Ochrana spotrebiteľa — Zmluvy o spotrebiteľskom úvere — Smernica 2008/48/ES — Články 8 a 23 — Povinnosť veriteľa overiť úverovú bonitu dlžníka pred uzavretím zmluvy — Vnútroštátne ustanovenie, ktoré ukladá povinnosť nahliadnuť do databázy — Zánik nároku na zmluvné úroky v prípade porušenia takej povinnosti — Účinná, primeraná a odrádzajúca sankcia“

Vo veci C-565/12,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný Tribunal d'instance d'Orléans (Francúzsko) rozhodnutím z 30. novembra 2012 a doručený Súdnemu dvoru 6. decembra 2012, v konaní:

LCL Le Crédit Lyonnais SA

proti

Fesihovi Kalhanovi,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory L. Bay Larsen, sudcovia M. Safjan, J. Malenovský, A. Prechal (spravodajkyňa) a K. Jürimäe,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: V. Tourrès, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. novembra 2013,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- LCL Le Crédit Lyonnais SA, v zastúpení: C. Vexliard, avocate,
- francúzska vláda, v zastúpení: D. Colas a S. Menez, splnomocnení zástupcovia,
- rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer, splnomocnená zástupkyňa,
- Európska komisia, v zastúpení: M. van Beek a M. Owsiany-Hornung, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

* Jazyk konania: francúzština.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 8 a 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, s. 66).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú LCL Le Crédit Lyonnais SA (ďalej len „LCL“) a pán Kalhan, týkajúceho sa návrhu na zaplatenie zostávajúcich dlžných súm z osobnej pôžičky, ktorú mu táto spoločnosť poskytla a pri ktorej je v omeškaní so zaplatením.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Odôvodnenia 7, 9, 26, 28 a 47 smernice 2008/48 znejú takto:
 - „(7) Ak sa má uľahčiť vytvorenie riadne fungujúceho vnútorného trhu so spotrebiteľskými úvermi, je potrebné, aby sa v niekoľkých kľúčových oblastiach ustanovil harmonizovaný rámec Spoločenstva...
 - ...
 - (9) Úplná harmonizácia je potrebná na to, aby sa všetkým spotrebiteľom v Spoločenstve zabezpečila vysoká a rovnocenná úroveň ochrany ich záujmov a aby sa vytvoril skutočný vnútorný trh. Členské štáty by preto nemali mať možnosť zachovať alebo zaviesť iné vnútroštátne ustanovenia ako ustanovenia tejto smernice. ...
 - ...
 - (26) Členské štáty by mali prijať vhodné opatrenia na podporu zodpovedných postupov počas všetkých fáz úverového vzťahu, berúc do úvahy osobitný charakter svojho trhu s úvermi. ... Najmä na rozvíjajúcom sa trhu s úvermi je dôležité, aby veritelia neposkytovali úvery nezodpovedne alebo bez predchádzajúceho posúdenia úverovej bonity a aby členské štáty vykonávali potrebný dohľad na vyvarovanie sa takémuto správaniu a aby stanovili potrebné opatrenia na sankcionovanie veriteľov v takýchto prípadoch. ...
 - ...
 - (28) Pri posudzovaní úverovej bonity spotrebiteľa by mal veriteľ nahliadnuť aj do príslušných databáz; právne a reálne okolnosti môžu vyžadovať, aby sa tieto nahliadnutia rozsahovo líšili. ...
 - ...
 - (47) Členské štáty by mali ustanoviť pravidlá o sankciách uplatniteľných v prípade porušenia vnútroštátnych ustanovení prijatých podľa tejto smernice a zabezpečiť ich vykonávanie. Aj keď výber sankcií ostáva v právomoci členských štátov, ustanovené sankcie by mali byť účinné, primerané a odrádzajúce.“

- 4 Článok 8 tejto smernice s nadpisom „Povinnosť posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, že veriteľ pred uzavretím zmluvy o úvere posúdi úverovú bonitu spotrebiteľa na základe dostatočných informácií získaných, ak je to vhodné, od spotrebiteľa a v prípade potreby na základe nahliadnutia do príslušnej databázy. Členské štáty, ktorých právne predpisy ukladajú veriteľovi povinnosť posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa na základe nahliadnutia do príslušnej databázy, si môžu túto povinnosť zachovať.“

- 5 Článok 23 smernice 2008/48 s nadpisom „Sankcie“ stanovuje:

„Členské štáty ustanovia pravidlá o sankciách za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe tejto smernice a prijmú všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili ich vykonávanie. Ustanovené sankcie musia byť účinné, primerané a odrádzajúce.“

Francúzske právo

- 6 Zákomom č. 2010-737 z 1. júla 2010 o reforme spotrebiteľského úveru (JORF z 2. júla 2010, s. 12001), ktorým bola prebratá smernica 2008/48 do francúzskeho vnútroštátneho práva, došlo k doplneniu článku L. 311-1 a nasl. Spotrebiteľského zákonníka.

- 7 Článok L. 311-9 uvedeného zákonníka stanovuje:

„Pred uzavretím zmluvy o úvere veriteľ overí úverovú bonitu dlžníka na základe dostatočného množstva informácií vrátane informácií poskytnutých dlžníkom na žiadosť veriteľa. Veriteľ nahliadne do zoznamu uvedeného v článku L. 333-4 za podmienok stanovených vyhláškou spomenutou v článku L. 333-5.“

- 8 Dňa 26. októbra 2010 bola vydaná vyhláška o vnútroštátnom zozname jednotlivcov nesplácajúcich úvery, ako ho stanovuje článok L. 333-5 Spotrebiteľského zákonníka (ďalej len „vnútroštátny zoznam“). Táto vyhláška upravuje pravidlá, podľa ktorých veritelia musia uchovávať dôkazy o nahliadnutí do vnútroštátneho zoznamu na účely ich predloženia v prípade sporu alebo kontroly.

- 9 Článok L. 311-48 druhý a tretí odsek Spotrebiteľského zákonníka stanovuje:

„Ak veriteľ nedodrжал povinnosti stanovené v článkoch L. 311-8 a L. 311-9, zaniká mu v celom rozsahu alebo v pomere určenom súdom nárok na úroky. ...

Dlžník je povinný splatiť len istinu podľa stanoveného splátkového kalendára a prípadne tiež zaplatiť úroky, na ktoré má veriteľ naďalej nárok. Sumy prijaté ako úroky, ktoré sa úročia v zákonnej úrokovej sadzbe odo dňa ich zaplataenia, sa vrátia dlžníkovi alebo sa započítajú na zostávajúcu istinu.“

- 10 Podľa článku L. 313-3 Menového a finančného zákonníka:

„V prípade uloženia povinnosti na peňažné plnenie súdnym rozhodnutím sa zákonná úroková sadzba zvýši o päť percentuálnych bodov po uplynutí lehoty dvoch mesiacov odo dňa, keď sa súdne rozhodnutie stalo – hoci aj predbežne – vykonateľné. ...

Exekučný súd však môže na návrh dlžníka alebo veriteľa a s prihliadnutím na pomery dlžníka oslobodiť dlžníka od tohto zvýšenia alebo zmenšiť jeho rozsah.“

11 Článok 1153 prvý až tretí odsek Občianskeho zákonníka znie:

„V prípade záväzkov, ktoré sa obmedzujú na zaplatenie určitej sumy, náhrada škody vyplývajúca z omeškania s plnením spočíva vždy len v uložení povinnosti zaplatiť úroky v zákonnej sadzbe, pokiaľ osobitné pravidlá týkajúce sa obchodu a ručenia nestanovujú inak.

Táto náhrada škody je splatná bez toho, aby veriteľ bol povinný preukázať akúkoľvek stratu.

Je splatná len odo dňa výzvy na plnenie alebo iného rovnocenného úkonu, ako je úradná výzva, ak z nej vyplýva dostatočná výzva, okrem prípadu, ak je podľa zákona splatná priamo zo zákona.“

12 Podľa článku 1154 tohto zákonníka:

„Zo splatných úrokov z istiny môžu plynúť úroky na základe žaloby alebo osobitnej dohody, pokiaľ v žalobe alebo v dohode ide o úroky splatné aspoň za celý rok.“

13 Článok 1254 Občianskeho zákonníka stanovuje:

„Dlžník, ktorý má dlh, z ktorého plynú úroky alebo vzniknú nedoplatky, nemôže bez súhlasu veriteľa započítať platbu, ktorú uskutoční, na istinu namiesto nedoplatkov alebo úrokov: platba uskutočnená na istinu a úroky, ktorá však nie je úplná, sa započíta najprv na úroky.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

14 Dňa 4. mája 2011 pán Kalhan uzavrel s LCL zmluvu o osobnej pôžičke vo výške 38 000 eur splatnej v 60 splátkach po 730,46 eura s fixnou ročnou debetnou úrokovou sadzbou 5,60 % a ročnou percentuálnou mierou nákladov (RPMN) 5,918 %.

15 Dlžník prestal splácať dlh 12. januára 2012, a preto sa LCL domáhala na Tribunal d'instance d'Orléans okamžitej splatnosti požičaných súm.

16 Dňa 18. októbra 2012 LCL podala na tento súd proti pánovi Kalhanovi žalobu, ktorou sa domáhala najmä toho, aby mu uložil povinnosť zaplatiť sumu 37 611,23 eura s úrokmi vo výške 5,918 % ročne od 17. apríla 2012 a nariadil ročnú kapitalizáciu úrokov.

17 Tento súd z úradnej moci konštatoval dôvod založený na prípadnom zániku nároku na úroky, ktorý stanovuje článok L. 311-48 druhý odsek Spotrebiteľského zákonníka v prípade veriteľa, ktorý nenahliadol do vnútroštátneho zoznamu podľa článku L. 333-4 Spotrebiteľského zákonníka v rámci overovania úverovej bonity dlžníka, ako to nariaďuje článok L. 311-9 tohto zákonníka. LCL pripustila, že nie je schopná preukázať, že doň nahliadla pred uzavretím zmluvy o pôžičke.

18 Vnútroštátny súd objasňuje, že Cour de cassation (Francúzsko) vyložil sankciu spočívajúcu v zániku nároku na úroky upravenú v článku L. 311-48 druhom odseku Spotrebiteľského zákonníka tak, že sa týka len zmluvných úrokov, avšak úroky v zákonnej sadzbe sú naďalej splatné podľa článku 1153 Občianskeho zákonníka.

19 Uvádza, že podľa článku L. 313-3 Menového a finančného zákonníka sa táto zákonná sadzba zvýši o päť percentuálnych bodov, ak dlžník neuhradil celý svoj dlh v lehote dvoch mesiacov od nadobudnutia vykonateľnosti súdneho rozhodnutia.

20 Vnútroštátny súd okrem toho poznamenáva, že podľa judikatúry Cour de cassation sa úroky v zákonnej sadzbe i zvýšenie o päť percentuálnych bodov uplatňujú priamo zo zákona, teda takto zvýšené úroky sú splatné automaticky, aj keď sa nepožadovali alebo ich nestanovuje súdne rozhodnutie.

- 21 Tento súd ďalej uvádza, že v prejednávanej veci je sadzba zmluvných úrokov 5,60 %, zatiaľ čo po určení zániku nároku na tieto úroky sa LCL bude môcť domáhať úrokov v zákonnej sadzbe, ktoré v prípade ich zvýšenia o päť percentuálnych bodov dva mesiace po dni, keď sa rozsudok stal vykonateľným, budú vo výške 5,71 %, pokiaľ ide o rok 2012. Preto by uplatnenie zániku nároku na úroky mohlo priniesť výhodu veriteľovi.
- 22 Za týchto okolností sa vnútroštátny súd po prvé pýta na účinnosť sankcie zániku nároku na zmluvné úroky v prípade preukázaného porušenia povinnosti veriteľa nahliadnuť do príslušného vnútroštátneho zoznamu na overenie úverovej bonity spotrebiteľa.
- 23 Podľa tohto súdu by uvedená sankcia mohla byť účinná, ak spotrebiteľ uhradí celú sumu, ktorá sa stala splatná, v lehote dvoch mesiacov po nadobudnutí vykonateľnosti súdneho rozhodnutia. V praxi je však táto možnosť vo všeobecnosti nereálna, lebo ak bol veriteľ nútený podať žalobu, dlžník vzhľadom na svoje pomery už nebol schopný plniť svoje záväzky. Navyše hoci súd konajúci vo veci môže poskytnúť dodatočnú lehotu na plnenie maximálne 24 mesiacov, skutočnosťou zostáva, že zákonné úroky zostávajú splatné. Okrem toho možno rovnako tvrdiť, že nesplnenie povinnosti veriteľa overiť úverovú bonitu spotrebiteľa mohlo prispieť k jeho neprimeranému zadĺženiu.
- 24 Vnútroštátny súd takisto uvádza, že článok L. 313-3 Menového a finančného zákonníka stanovuje možnosť spotrebiteľa navrhnúť, aby ho súd oslobodil od zvýšenia úroku v zákonnej sadzbe alebo zmenšil jeho sumu. Prípady, v ktorých sa v prospech dlžníka vykonalo také opatrenie po zániku nároku na úroky, sú však v praxi veľmi výnimočné najmä z dôvodu, že spotrebiteľ nie je informovaný o tomto práve alebo že o jeho priznaní nemožno rozhodnúť vzhľadom na závažnosť nesplnenia povinností veriteľa, ale len vzhľadom na finančnú situáciu spotrebiteľa.
- 25 Pokiaľ ide po druhé o proporcionalitu režimu sankcií, o ktorý ide vo veci samej, vnútroštátny súd najprv uvádza, že sudca síce môže upraviť sankciu, ktorá spočíva v zániku nároku na úroky, so zreteľom na závažnosť porušenia predmetnej povinnosti veriteľom. No aj v takom prípade veriteľovi naďalej prináležia úroky v zákonnej sadzbe zo zostávajúcich dlžných súm.
- 26 Ďalej, keďže podľa článku 1254 Občianskeho zákonníka sa úroky v zákonnej sadzbe stanú splatné z dôvodu zániku nároku na zmluvné úroky a platby sa započítajú prednostne na dlžné úroky, nevyhnutne dôjde k oddialeniu splatenia istiny, takže sa stanú splatné nové úroky v zákonnej sadzbe.
- 27 Napokon účinok uvedeného zániku sa takisto zníži z dôvodu kapitalizácie úrokov, o ktorú môže veriteľ požiadať v súlade so zásadou nároku na úroky z úrokov, ako ju upravuje článok 1154 Občianskeho zákonníka.
- 28 Po tretie sa vnútroštátny súd pýta na odrádzajúcu povahu režimu zániku nároku na úroky, ako ho upravuje Spotrebiteľský zákonník. Uvádza, že veritelia sa môžu spoľahnúť na splatnosť úrokov vo zvýšenej zákonnej sadzbe aj v prípade zániku nároku na zmluvné úroky, takže sú sotva motivovaní zmeniť svoje postupy v prospech dôsledného uplatňovania povinností, ktoré im vyplývajú zo smernice 2008/48 a z právnej úpravy, ktorá ju preberá do vnútroštátneho práva členských štátov.
- 29 Za týchto okolností Tribunal d'instance d'Orléans rozhodol prerušiť konanie a položil Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Bráni požiadavka účinných, primeraných a odrádzajúcich sankcií stanovená článkom 23 [smernice 2008/48] v prípade nesplnenia povinností veriteľov stanovených smernicou existenciou pravidiel, ktoré umožňujú veriteľovi, ktorý bol sankcionovaný zánikom jeho nároku na úroky v zmysle francúzskej právnej úpravy, aby mal po uložení sankcie nárok na úroky zo súm, ktoré spotrebiteľ ešte dlhuje, splatné priamo zo zákona v zákonnej sadzbe zvýšenej po dvoch mesiacoch od nadobudnutia vykonateľnosti súdneho rozhodnutia o päť percentuálnych bodov?“

O prejudiciálnej otázke

30 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 23 smernice 2008/48 má vykladať v tom zmysle, že bráni uplatňovaniu vnútroštátneho režimu sankcií, podľa ktorého v prípade, keď veriteľ poruší svoju povinnosť posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu dlžníka nahliadnutím do príslušnej databázy, tomuto veriteľovi zaniká jeho nárok na zmluvné úroky, ale priamo zo zákona mu prináležia úroky v zákonnej sadzbe, splatné od vyhlásenia súdneho rozhodnutia ukladajúceho tomuto dlžníkovi povinnosť zaplatiť zostávajúce dlžné sumy, ktoré sa okrem toho zvyšujú o päť percentuálnych bodov, ak po uplynutí lehoty dvoch mesiacov od tohto vyhlásenia dlžník neuhradil svoj dlh.

O prípustnosti

31 Európska komisia spochybňuje v dvoch ohľadoch prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

32 Po prvé tvrdí, že vnútroštátny režim sankcií, aký sa uplatňuje vo veci samej, nemá postihovať porušenie povinnosti upravenej smernicou 2008/48, ale vnútroštátneho pravidla ukladajúceho veriteľovi povinnosť nahliadnuť do databázy, ktoré môžu členské štáty zachovať podľa článku 8 tejto smernice, aj keď sa tento režim uplatňuje aj na porušenie iných povinností, ktoré vyplývajú priamo zo smernice. Preto podľa nej nie je jasné, či taký režim sankcií patrí do pôsobnosti článku 23 tejto smernice.

33 Po druhé, keďže sa zdá, že zásada uplatňovania úrokov v zákonnej sadzbe a ich zvyšovania priamo zo zákona má za následok, že vnútroštátny súd sa nemôže odchyliť od ustanovení, o ktoré ide vo veci samej, upravujúcich zaplataenie týchto súm, ani ich vykladať vo svetle práva Únie, je podľa nej opodstatnené pochybovať o užitočnosti odpovede Súdneho dvora na otázku, ktorú mu položil vnútroštátny súd.

34 V tomto ohľade, pokiaľ ide po prvé o uplatniteľnosť článku 23 smernice 2008/48 na vnútroštátny režim sankcií, o aký ide vo veci samej, treba uviesť, že podľa samotného znenia tohto článku sa uplatňuje na „pravidlá o sankciách za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe tejto smernice“.

35 Pritom je nutné konštatovať, že uvedený režim sankcií má postihovať porušenie vnútroštátneho predpisu prijatého v rámci prebratia smernice 2008/48.

36 Tento režim upravený v článku L. 311-48 Spotrebiteľského zákonníka má totiž postihovať najmä veriteľa, ktorý poruší povinnosť overiť úverovú bonitu dlžníka nahliadnutím do príslušného vnútroštátneho zoznamu, stanovenú v článku L. 311-9 tohto zákonníka. V článku 8 smernice 2008/48 sa pritom výslovne uvádza, že takú povinnosť nahliadnuť možno zachovať. Okrem toho režim sankcií, o aký ide vo veci samej, sa uplatňuje vo všeobecnosti v prípade porušenia povinnosti overiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu spotrebiteľa, ako ju stanovuje článok L. 311-9, ktorý má prebrať článok 8 tejto smernice. Navyše z jej odôvodnenia 28 vyplýva, že také nahliadnutie sa uskutoční, ak to vyžadujú právne a skutkové okolnosti.

37 Pokiaľ ide po druhé o pochybnosti, ktoré Komisia vyjadrila vo vzťahu k užitočnosti odpovede na položenú otázku pre riešenie sporu vo veci samej, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora platí pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže zamietnuť návrh vnútroštátneho súdu na začatie prejudiciálneho konania len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré sa mu položili (pozri najmä rozsudok z 19. decembra 2013, Fish Legal a Shirley, C-279/12, bod 30).

- 38 V tomto ohľade zo zásady, že na sumu, ktorá nebola uhradená v stanovených lehotách, sa automaticky a priamo zo zákona uplatňujú úroky v zákonnej sadzbe a ich zvyšovanie, zjavným spôsobom nevyplýva, že vnútroštátny súd by nemohol užitočne zohľadniť odpoveď, ktorú mu Súdny dvor poskytne na položenú otázku, najmä pri výklade vnútroštátnych predpisov, z ktorých vyplýva splatnosť tejto sumy, vo svetle práva Únie, ak by sa to malo ukázať nevyhnutné vzhľadom na túto odpoveď.
- 39 Za týchto okolností je namieste konštatovať, že pochybnosti, ktoré vyjadrila Komisia, nemôžu viesť k neprípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

O veci samej

- 40 Z článku 8 ods. 1 smernice 2008/48 vykladaného so zreteľom na jej odôvodnenie 28 vyplýva, že pred uzavretím zmluvy o úvere je veriteľ povinný posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa, pričom táto povinnosť môže zahŕňať nahliadnutie do príslušných databáz.
- 41 V tomto kontexte sa v odôvodnení 26 tejto smernice uvádza, že najmä na rozvíjajúcom sa trhu s úvermi je dôležité, aby veritelia neposkytovali úvery nezodpovedne alebo bez predchádzajúceho posúdenia úverovej bonity spotrebiteľa a aby členské štáty vykonávali potrebný dohľad na vyvarovanie sa takémuto správaniu a stanovili potrebné opatrenia na sankcionovanie veriteľov, ktorí sa takého správania dopustia.
- 42 Povinnosť veriteľa posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu dlžníka má chrániť spotrebiteľov pred rizikami nadmerného zadĺženia a platobnej neschopnosti, čím prispieva k dosiahnutiu cieľa smernice 2008/48, ktorý podľa jej odôvodnení 7 a 9 spočíva v úplnej harmonizácii v niekoľkých kľúčových oblastiach spotrebiteľských úverov, ktorá sa považuje za potrebnú na to, aby sa všetkým spotrebiteľom v Únii zabezpečila vysoká a rovnocenná úroveň ochrany ich záujmov a aby sa uľahčil vznik riadne fungujúceho vnútorného trhu so spotrebiteľskými úvermi.
- 43 Vzhľadom na taký cieľ, ktorý má zabezpečiť účinnú ochranu spotrebiteľov pred nezodpovedným uzatváraním zmlúv o úvere, ktoré prekračujú ich finančné možnosti a mohli by viesť k ich platobnej neschopnosti, článok 23 smernice 2008/48 stanovuje, že režim sankcií, ktoré sa uplatnia v prípade porušenia vnútroštátnych ustanovení v oblasti overenia úverovej bonity dlžníka pred uzavretím zmluvy, prijatých podľa článku 8 tejto smernice sa definuje takým spôsobom, aby sankcie boli účinné, primerané a odrádzajúce, a že členské štáty prijímú všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili ich vykonávanie. Okrem toho z jej odôvodnenia 47 vyplýva, že v týchto medziach ostáva výber uvedeného režimu sankcií v právomoci členských štátov.
- 44 V tomto ohľade treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa zásady lojálnej spolupráce, ktorá je teraz zakotvená v článku 4 ods. 3 ZEÚ, si členské štáty síce zachovávajú právo na výber sankcií, ale musia najmä zabezpečiť, aby porušenia práva Únie boli postihované za procesnoprávných i hmotnoprávných podmienok, ktoré sú analogické podmienkam uplatniteľným na porušenia vnútroštátneho práva obdobnej povahy a dôležitosti a ktoré v každom prípade spôsobujú, že pokuta je účinná, primeraná a odrádzajúca (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 3. mája 2005, Berlusconi a i., C-387/02, C-391/02 a C-403/02, Zb. s. I-3565, body 64 a 65, ako aj z 26. septembra 2013, Texdata Software, C-418/11, bod 50).
- 45 Súdny dvor najmä rozhodol, že tvrdosť sankcií musí byť primeraná závažnosti porušenia, ktoré postihujú, a to najmä zabezpečením skutočne odrádzajúceho účinku, pričom musia rešpektovať všeobecnú zásadu proporcionality (rozsudok Texdata Software, už citovaný, bod 51).

- 46 V tejto veci je porušenie povinnosti veriteľa overiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu spotrebiteľa, ktorú stanovuje článok L. 311-9 Spotrebiteľského zákonníka, čo je ustanovenie, ktoré má prebrať článok 8 smernice 2008/48, postihované článkom L. 311-48 tohto zákonníka, čo je ustanovenie, ktoré má prebrať článok 23 uvedenej smernice a stanovuje v zásade úplný zánik nároku veriteľa na úroky.
- 47 Preto vzniká otázka, či je tvrdosť tejto sankcie primeraná závažnosti porušenia, ktoré postihuje, a osobitne, či má taká sankcia skutočne odrádzajúci účinok.
- 48 V tomto ohľade vnútroštátny súd uvádza, že podľa vnútroštátnej judikatúry sa sankcia zániku nároku na úroky týka iba zmluvných úrokov, takže veriteľom priamo zo zákona prináležia úroky v zákonnej sadzbe, ktoré sú vo veľkej väčšine prípadov takisto priamo zo zákona zvýšené o päť percentuálnych bodov. Vo veci samej a vo vzťahu k roku 2012 tento súd objasňuje, že sadzba zmluvných úrokov bola 5,60 %, zatiaľ čo úroky v zákonnej sadzbe zvýšené o päť percentuálnych bodov boli vo výške 5,71 %. Rozdiel medzi týmito dvomi sadzbami má byť ešte výraznejší, pokiaľ ide o rok 2013. Z toho podľa neho vyplýva, že uplatnenie sankcie zániku na úroky, ako ju stanovil vnútroštátny zákonodarca, môže priniesť výhodu veriteľovi.
- 49 Naopak, Komisia tvrdí, že v takých prípadoch ako vo veci samej, v ktorých veriteľ požaduje okamžité vrátenie pôžičky v dôsledku omeškania dlžníka s platením, sa účinnosť a odrádzajúca povaha sankcie zdajú byť zabezpečené. Náklady spojené s nahliadnutím do príslušných databáz v rámci overenia úverovej bonity dlžníka sú totiž podľa nej relatívne obmedzené, zatiaľ čo sankcia zániku nároku na zmluvné úroky zahŕňa riziko, ktorého hospodárske náklady sú potenciálne vysoké. Okrem toho, aj keď sa neobozretný veriteľ síce môže domáhať zákonných úrokov, prípadne zvýšených o päť percentuálnych bodov, skutočnosťou zostáva, že na rozdiel od veriteľa, ktorý dodržal povinnosť overenia úverovej bonity dlžníka pred uzavretím zmluvy, nezahŕňa základ výpočtu týchto úrokov ani zmluvné úroky, ani zákonné úroky z nich.
- 50 V tomto ohľade pri posúdení skutočne odrádzajúcej povahy sankcie prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý má výlučnú právomoc vykladať a uplatňovať vnútroštátne právo, aby porovnal za okolností veci, ktorá mu bola predložená, sumy, ktoré by veriteľ dostal ako odplatu za pôžičku za predpokladu, keby dodržal svoju povinnosť posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu dlžníka nahliadnutím do príslušnej databázy, so sumami, ktoré by dostal po uplatnení sankcií za porušenie tej istej predzmluvnej povinnosti. Na účely stanovenia týchto súm vnútroštátnemu súdu prináleží, aby zohľadnil všetky skutočnosti a osobitne všetky dôsledky, ktoré by mohli vyplývať z toho, že konštatuje porušenie uvedenej predzmluvnej povinnosti veriteľom.
- 51 Ak by mal vnútroštátny súd na záver porovnania uvedeného v predchádzajúcom bode konštatovať, že v spore, o ktorom rozhoduje, môže uplatnenie sankcie zániku nároku na zmluvné úroky priniesť výhodu veriteľovi, lebo sumy, na ktoré zanikol nárok, sú nižšie než sumy, ktoré sú výsledkom uplatnenia úrokov vo zvýšenej zákonnej sadzbe, zjavne by z toho vyplývalo, že režim sankcií, o aký ide vo veci samej, nezabezpečuje skutočne odrádzajúci účinok uloženej sankcie.
- 52 Okrem toho vzhľadom na význam cieľa ochrany spotrebiteľov, vyzdvihnutý v bode 43 tohto rozsudku, s ktorým je spojená povinnosť veriteľa overiť úverovú bonitu dlžníka, nemožno sankciu zániku nároku na zmluvné úroky všeobecnejšie považovať za sankciu, ktorá má skutočne odrádzajúcu povahu, ak by vnútroštátny súd na záver porovnania uvedeného v bode 50 tohto rozsudku a vzhľadom na všetky relevantné okolnosti uvedené v tomto bode musel konštatovať, že v prípade, o aký ide v ním prejednáwanej veci, ktorý zahŕňa okamžitú splatnosť zostávajúcej istiny pôžičky z dôvodu omeškania dlžníka s platením, nie sú sumy, ktorých sa veriteľ môže domáhať v dôsledku uplatnenia tejto sankcie, výrazne nižšie než sumy, ktoré by mu mohli prináležať, ak by takú povinnosť dodržal.

- 53 Ak by totiž došlo k oslabeniu alebo až úplnému znefunkčneniu sankcie zániku nároku na úroky vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie úrokov vo zvýšenej zákonnej sadzbe môže nahradiť účinky takej sankcie, nevyhnutne by z toho vyplývalo, že nemá skutočne odrádzajúcu povahu (pozri analogicky rozsudok z 8. júna 1994, Komisia/Spojené kráľovstvo, C-382/92, Zb. s. I-2435, body 56 až 58).
- 54 Za predpokladu, že by vnútroštátny súd konštatoval, že sankcia zániku nároku na zmluvné úroky nemá skutočne odrádzajúcu povahu v zmysle článku 23 smernice 2008/48, je namieste v tejto súvislosti pripomenúť, že vnútroštátny súd, ktorému bol predložený spor prebiehajúci výhradne medzi jednotlivcami, je pri uplatnení ustanovení vnútroštátneho práva povinný zohľadniť všetky pravidlá vnútroštátneho práva a vykladať ich v čo najširšej miere s ohľadom na znenie a účel smernice, ktorá sa uplatňuje v danej oblasti, aby dospel k riešeniu, ktoré je v súlade s cieľom sledovaným touto smernicou (pozri najmä rozsudok z 27. februára 2014, OSA, C-351/12, bod 44).
- 55 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 23 smernice 2008/48 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni uplatňovaniu vnútroštátneho režimu sankcií, podľa ktorého v prípade, keď veriteľ poruší svoju povinnosť posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu dlžníka nahliadnutím do príslušnej databázy, veriteľovi zaniká jeho nárok na zmluvné úroky, ale priamo zo zákona mu prináležia úroky v zákonnej sadzbe, splatné od vyhlásenia súdneho rozhodnutia ukladajúceho tomuto dlžníkovi povinnosť zaplatiť zostávajúce dlžné sumy, ktoré sa okrem toho zvyšujú o päť percentuálnych bodov, ak po uplynutí lehoty dvoch mesiacov od tohto vyhlásenia dlžník neuhradil svoj dlh, pokiaľ vnútroštátny súd konštatuje, že v prípade, o aký ide vo veci samej, ktorý zahŕňa okamžitú splatnosť zostávajúcej istiny pôžičky z dôvodu omeškania dlžníka s platením, nie sú sumy, ktorých sa veriteľ môže účinne domáhať v dôsledku uplatnenia sankcie zániku nároku na úroky, výrazne nižšie než sumy, ktoré by mu mohli prináležať, ak by dodržal svoju povinnosť overiť úverovú bonitu dlžníka.

O trovách

- 56 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa má vykladať v tom zmysle, že bráni uplatňovaniu vnútroštátneho režimu sankcií, podľa ktorého v prípade, keď veriteľ poruší svoju povinnosť posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu dlžníka nahliadnutím do príslušnej databázy, veriteľovi zaniká jeho nárok na zmluvné úroky, ale priamo zo zákona mu prináležia úroky v zákonnej sadzbe, splatné od vyhlásenia súdneho rozhodnutia ukladajúceho tomuto dlžníkovi povinnosť zaplatiť zostávajúce dlžné sumy, ktoré sa okrem toho zvyšujú o päť percentuálnych bodov, ak po uplynutí lehoty dvoch mesiacov od tohto vyhlásenia dlžník neuhradil svoj dlh, pokiaľ vnútroštátny súd konštatuje, že v prípade, o aký ide vo veci samej, ktorý zahŕňa okamžitú splatnosť zostávajúcej istiny pôžičky z dôvodu omeškania dlžníka s platením, nie sú sumy, ktorých sa veriteľ môže účinne domáhať v dôsledku uplatnenia sankcie zániku nároku na úroky, výrazne nižšie než sumy, ktoré by mu mohli prináležať, ak by dodržal svoju povinnosť overiť úverovú bonitu dlžníka.

Podpisy